

SORSKÉRDÉSEK

Az ausztráliai magyaroknál jártam

2018 decemberében a Sydney-i Magyar Református Egyház és Péterffy Kund erdélyi származású református lelkész meghívására Ausztráliába utazhattam. A meghívás elfogadásában befolyásolt az is, hogy egyik lányom, Zsuzska Sydney-ben volt hét hónapot a Kőrösi Csoma Sándor ösztöndíjprogramnak köszönhetően.

A légvonalban közel 16 ezer kilométer utazás Győr és Sydney között nem volt zökkenőmentes. A majd háromhetes látogatásból összesen négy nap sajnos utazással telt el. A ha-zaút gördülékenyebb volt, mint az odaút, mivel odafelé nem engedtek tovább az isztambuli átszállásnál. Ezt csak tanulságképpen mesélem el, nehogy más honfitársam is így járjon. A repülőtéren ugyanis először belekötöttek a vízumomba, majd nem fogadták el a Sydney-ből küldött repülőjegyemet, mert a nevem előtt nem tüntették fel a doktori címet, így lekésették a járatot. Sőt, még a bőröndöm is elveszett egy napra és borsos áron különbözeti jegyet kellett váltanom. Szerencsémre – a karácsonyi zsúfoltság ellenére – egy másnapi gépre azonban tudtak biztosítani helyet, így csak egy napot kellett a „félhold árnyékában” útipoggyászom nélkül eltöltenem.

A nehézségek és a hosszú repülőút után kárpótolt azonban az ott töltött tartalmas idő, és főként az ott élő magyarok vendégszeretete. Az előadások témakörei – amit ők választottak ki a honlapomról – az Ausztráliában élő magyar emberek számára, mint mondták, sok régi szép emléket idézett fel, a közös énekek könnyeket csaltak mindannyiunk szemébe. Örömmel tapasztaltam, hogy a magyar hagyományok megélése, magyarságuk megtartása

mennyire fontos az ott élők számára. Nagy öröm volt, hogy lányommal találkozhattam több hónap után és együtt ünnepelelhattük a meghitt szentestét Péterffy Kund református lelkész úr kedves és népes családja körében. A Sydney-i magyar reformátusok lelkésze minden vasárnap istentiszteletet tart Strathfield-ben és ez alatt a gyermekeket felesége, Réka magyar nyelvű foglalkozásokkal várja. A Sydney-i Magyar Református Egyház minden évben családi tábor (Kincses Tábor) is szervez a gyermekek és szülők nagy örömére.

A Sydney-ben élő magyaroknak öt néprajzi előadást tartottam a magyarság jelképeiről, a

Lanczendorfer Zsuzsanna és Péterffy Kund lelkész a sydney-i Szent Erzsébet Idős Gondozó Otthonban 2018 karácsonyán

karácsonyi, valamint az újévi és farsangi népszokásokról, és természetesen énekeket is tanítottam. Öröm volt számomra, hogy a Szent Erzsébet Idős Gondozó Otthonban szenteste délutánján a közös istentisztelet után együtt énekelhettem az ott lakókkal és örvendezhettem velük Jézus születésének. A csodás kápolnájukban pedig a győri Szűzanya kegyképe és Ilosvay Gusztáv remek egyedi korpuszos keresztje tekintett rám. Az otthonban mindenhol magyar feliratok, képek, imádságok, versek, népi motívumok díszítették a falakat. Mint megtudtam, az otthon működésének sikere Horváth Margit és Mater Klotild orsolyita nővérek negyvenévi áldozatos munkájának köszönhető. Itt minden héten tartanak magyar nyelvű misét, amelyen a lakók nagy szeretettel vesznek részt. A legtöbben magyarul beszélgetnek egymás között, és az ott élők örömmel fogadják a nekik szervezett programokat.

Megtisztelő és megható volt számomra, hogy az istentiszteletek után a templomban a magyar és a székely zászló ölelésében tartottam a magyarság jelképeiről szóló előadásomat, amit fotóimmal színesítettem. Az egyik legfelemelőbb pillanat például az volt, amikor a templomban együtt énekeltek a magyar *Himnusz*t azokkal, akik közül sokan 30 éven keresztül nem láthatták a hazájukat, szeretteiket. Nagyon jól esett, amikor azt mondták: „*Hálásak vagyunk, felidézte a gyerekkorunkat, idevarázsolta Magyarországot.*” Többnyire az idősek és középkorúak vettek részt az előadásaimon. Megtudtam, hogy a fiatalabbak kevésbé aktívak a közösségi rendezvényeken. Egy kint élő család szerint ez azért is lehet így, mert nagyon sok a vegyes házasság, ahol háttérbe szorulhat már a magyar nyelv. Mint kiderült, Sydney-ben nagyon nagy távolságok vannak, és sokan azért nem járnak az összejövetelekre, mert nagyon messze van tőlük az adott helyszín. A másik probléma az, hogy egyre több az olyan szervezet, közösség, amelyek tagjai már idősek.

A Délvidéki Magyar Szövetségben is tartottam előadást és Fekete István *Betlehem* című novelláját adtam elő, aminek nagyon örültek. A szövetség a programok mellett minden hétvégén finomabbnál-finomabb ételekkel várja az odalátogatókat. Például mi finom gulyáslevest kóstolhattunk. Az önkéntesek jelentik itt a szövetség szívét-lelkét, ők főznek, felosztolják és takarítanak. Az idősebbek közül sokan eljárnak a klubba beszélgetni, természetesen magyar nyelven. Mindenki számára nyitottak, legyen bármilyen nemzetségségű, de sajnos a fiatalabb generáció közül nagyon kevesen mennek programjaikra.

Az ottlétem során bepillantást nyerhettem a New South Wales-i Magyar Szövetség munkájába, megismerhettem az ott működő szervezeteket, képviselőiket (Fráter Olivér konzul, Magyar Iskola Sydney, Délvidéki Magyar Szövetség, Magyar Ház Szövetkezet, Magyar Művészek Baráti Köre, Sydney Magyar Kaszinó, Magyar Rádió Mozaik Sydney, Szent Erzsébet Otthon, Szent Erzsébet Karitás Társaság) és természetesen egyházaikat a Református és a Magyar Katolikus Egyházközösség tagjait. Úgy tapasztaltam, hogy identitásukat a legtöbben az egyházak, a magyar egyesületek, a cserkészcsapatok, az idősek otthona, az iskola és a közösségi programok segítségével ápolják. Volt szerencsém beszélni az ottani rádió (Magyar Rádió Mozaik Sydney) adásában a magyar népszokásokról, sőt, videóinterjú is készítették velem az ottani élményeimről. A sydney-i magyar iskolából is jöttek az előadásokra pedagógusok, velük baráti és szakmai kapcsolat is kialakult. Harasta Emőket, a Flemington-i Magyar Iskola igazgatónőjét is megismerhettem, aki elmesélte, hogy a Sydney-i Magyar Iskolát 1975-ben alapították, ahol a gyerekek – jelenleg 57 tanulója van – megtanulhatják a magyar nyelvet és megismerkedhetnek a magyar kultúrával. Óvodás és általános iskolai osztályoknak (1–6. osztály) szombatonként vannak az óráik és a foglalkozásaik. Sőt, középiskolában is folytathatják a tanulást. Az igazgatónő azt is elmondta, hogy 2018 szeptemberében Sydney-ben rendezték meg az Ausztráliai Magyar Pedagógusok Egyesületének (AMPE) ötödik konferenciáját.

Ausztráliában, így Sydney-ben is sokféle náció, különböző vallású ember él. Péterffy Kund lelkész úrtól megtudtam, hogy a Dél Keresztje alatt a magyarok létszáma folyamatosan változik. Ausztráliában négyévente van népességfelmérés és a legfrissebb adatok szerint New South Wales államban 245 nemzet leszármazottja, 215 különféle nyelvű közösség 125-féle hitvilággal él. Az Ausztráliában élő körülbelül 80 ezres magyarság egyötöde a Sydney központú New South Wales államban telepedett le. Az első nagyobb kivándorlási hullám Nyugat-Európán keresztül érkezett Ausztráliába 1948–1950 között, nyilván a második világháború következményeként. Ezt követően az 1956-os magyarok jöttek, az 1960–70–80-as években a „politikai menekültek”, akik leginkább Jugoszláviából és Romániából érkeztek. A gazdasági célú kivándorlás pedig az 1990-es évektől jelentkezett. Az egy tömbben való letelepedés a magyarokra sajnos nem jellemző, ellentétben például a kínaiakkal, görögökkel. Kivételt jelentenek a délvidéki magyarok, akik nagy számban élnek Sydney Blacktown városrészében.

A világ legnagyobb szigetén letelepedett magyarok megérintő, szívfacsaró élettörténeteket is megosztottak velem. Találkoztam a győri Patai családdal, amelynek tagjai a hetvenes évek politikai visszáságai miatt menekültek ide. Ők azt mesélték, hogy ez a sok ezer kilométer hazájuktól fajdalommal tölti el őket, de voltak idők, amikor éppen ez mentette meg az életüket. Mint mesélték, utólag belátják, milyen jó, hogy ilyen messze kerültek hazájuktól, mert a távolság visszafogta őket attól, hogy hazajöjjenek, az pedig akkor börtönnel járt volna. Ha például Londonban élnek, nehezebben állták volna meg, hogy ne menjenek vissza, és rég nem látott családtagjaikat, szüleiket ne öleljék meg. Személyesen megismertem a szülőfalumbeli (ménfőcsanaki) Kolozsy Sándor szobrászművészt, aki többek között Wass Albert (Ménfő, Bezerédy-kastély), Mindszenty bíboros szobrát (Ménfő, katolikus templom) és három 56-os győri mártír (Halász Ödön, Máté Mária, Szabó Béla) arcképét készítette el Magyarországon.

*Lanczendorfer Zsuzsanna Sydney-ben
Kolozsy Sándor szobrászművésszel*

Azt tapasztaltam, hogy az ottani magyarok még mindig kiválóan beszélnek magyarul, és bár gyakori a vegyes házasság, szívesen adnak gyermekeiknek magyar keresztnévet, pl. Hunor, Csenge. Ereklüként őrzik és mutatják a magukkal vitt magyar nyelvű imakönyveket, szentképeket. Ahogy mesélték, nagyon örülnek, hogy láthatják a magyar nyelvű Duna TV adásait. A magyar szimbólumok fontosak számukra, így a magyar címer, a nemzeti lobogó, de a magyar szentek, a történelmi személyek, az aradi vértanúk, az 56-os mártírok tiszteletét is továbbörökítik. Minden nemzeti ünnepről megemlékeznek az iskolában és az egyházi rendezvényeken. A közösségek igyekeznek minél jobban megismerni, átadni a magyar hagyományokat, elsősorban az összejövetelek, rendezvények keretein belül (pl. a Kengugró Ausztráliai Magyar Néptáncgyűjtés táncházai, Hungaro Festival, Mikulás-nap, farsangi batyusbál). Minden hónapban van valamilyen program, amelyre nagy szeretettel várják az odalátogatókat.

Az itteni emberek alázattal végzik a munkájukat és igyekeznek megszólítani a többi itt élő magyart is, hogy csatlakozzanak hozzájuk, közösen erősítsék magyarságukat.

Betekinthessem egy kicsit az ausztrál őslakosok kultúrájába, mai megváltozott életükbe is. Óriási élmény volt, mert emlékszem, még az ELTE-n néprajz szakos hallgatóként tanultam nomád, gyűjtögető, vadászó életmódjukról, csodálatos mítoszaiokról, mágia ihlette művészetükről (kéregfestmények, sziklarajzok). Megnéztem, hogy hol lépett partra a híres Cook kapitány és legénysége és megtudtam, hogy a címerükben azért az emu és kenguru szerepel, mert ezek az állatok nem tudnak hátrafelé menni, csak előre. Láttam, hogy az őslakosok a városban alkalmi tánc- és hangszerbemutatókból egészítik ki az államtól kapott segélyüket. Megpróbáltam a didzseridu hangszerüket is megszólaltatni, megjegyzem, ezt nőnek tilos volt régen. Folklóresten megismerkedhettem a bennszülöttek táncaival, dallamaikkal – amelyeket videón lányom rögzített is – és néhány használati eszközükkel (tűzfűró, bumeráng). Archaikus táncokat is megtekinthessem, ami duplán izgalmas volt, mert régen tanítottam néptáncot is.

A szabadidőmben sok élményt éltem át. A kedves vendéglátó családoknak és lányomnak köszönhetően gyönyörű helyekre jutottam el. Jártunk esőerdőben, arborétumban, óceánáriumban, korallszigeteken, sőt, egykori börtönszigeteken is. Megismerhettem Sydney felhőkarcolóit, a híres Operaházat, műemlékeit és az ottani karácsonyi díszítést, amely merőben eltér az általunk megszokott színektől és formáktól. Az ott élő magyarok elmondták, hogy számukra egy dolog megszokhatatlan: 30–40 fokban ünnepelni a karácsonyt, és az újévet.

Ausztrália jóléti államnak számít, ebből adódóan a szociális ellátás kiemelkedő színvonalú, azonban sajnálatos módon, mint az ott élőkől megtudtam, nagyon magas a drog- és alkoholfogyasztók száma, gyakori az öngyilkosság, sok helyen láttam, főleg meredek sziklák mentén táblát, amely a lelki segélyszolgálat hívószámát ajánlotta. Jó benyomást keltett bennem, hogy az emberek békében élnek, annak ellenére, hogy sok náció, vallás él egymás mellett, mindig mosolyognak és segítőkészek. Egykori olvasmányaimból felidéződtek Cook kapitány szavai, aki a bennszülöttekre azt mondta, hogy *„sokkal boldogabbak, mint mi európaiak”*.

Az ausztrálokról megtudtam, hogy nagy természetvédők. Ausztrália növény- és állatvilága az egyik legkülönlegesebb a Földön, és engem is elvarázsolt. A Kék hegyek, az esőerdők állat- és növényvilága merőben eltér más kontinensétől. A növényeket általában felfedezők után nevezték el, érdekesség, hogy sok fájuk nem levél-, hanem kéreghullató. Szeretek fotózni, és ott bármerre néztem, minden lencsevégre kívánczolt. Sok a különleges madár, és eszembe ötlött az általam nagyon tisztelt polihisztor, Herman Ottó, és az, hogy sok kutatási témát talált volna itt, gondolva Ausztrália pók- és madárfaunájára. Például a kakaduról azt mesélték, hogy nem szabad etetni, mert megszokja, és ha elutaznak, és addig nem etetik, akkor cserébe „nekiesik” a háznak erős csőrével, és óriási károkat okoz. Először nem értettem, hajnalban kinek van olyan jókedve, hogy kacagjon órákon át, de aztán megtudtam, hogy a kookaburra, a kacagójancsi, adja ezt a vidám hangot. A kazuár pedig olyan kinézetű hatalmas madár, mintha a *„kőkorszaki szaki”* filmből maradt volna itt. Fotóztam városban „kukázó” ibis-t, költéskor emberre támadó magpie-t, pókokat, hatalmas gyíkot, amely kék nyelvvel fenyegetőzött. Nemesyszer fordult elő, hogy néhány centire volt tőlem valami mérges állat, például egy pók, vagy medúza. Érdekesség az is, hogy azok az állatok is tudnak veszélyessé válni, amelyek a könyvekben és az interneten nagyon aranyosnak tűnnek. Így például a kacsacsőrű emlősről kevesen tudják, hogy a hátsó lábán méregtüske van. A koalák pedig azért ilyen barátságosak, mert az eukaliptuszt rágcsálják, amitől nyugodtak lesznek.

Európaiként érdekes volt számomra a gasztronómia is. Ételeik nem igazán a magyar ízlést követik, leginkább a brit konyhához hasonlítható (így például fish and chips, húsos pite). Különleges ételnek számít azonban a kengurusteak, ami nagyon ízlett, és hasonlít a marhahúshoz. A krokodilból viszont csak egy falatot bírtam lenyelni. Az ételeket egyébként ugyanúgy sokféleség jellemzi, mint az ott élő embereket. Minden náció ugyanis hozta a sajátját (brit, olasz, kínai, tai, görög ételek). Sydney-ben voltam magyar étteremben is, ahol a történelmi nagyjaink, tudósaink, hírességeink, sportolóink (Puskás Öcsitől Hosszú Katinkáig) képei mellett finom hazai ízekre és baráti fogadtatásra leptünk.

Ausztrália tényleg a „leg”-ek kontinense, ahogy mondják (pl. a legszárazabb, legöregebb, leglaposabb kontinens, legnagyobb sziget, legutoljára felfedezett), de a legnagyobb dolog az ottani magyarok hazaszeretete és az anyaországbeli emberek szeretetteljes fogadása. Köszönet, hogy szinte családtagként lehettem ott, és rengeteg csodálatos élménnyel térhettem haza. Nagy öröm volt az is, hogy részese lehettem a külhoni magyarok karácsonyi és újévi ünnepnapjainak és betekintést nyerhettem hétköznapjaikba is. Örömmel tapasztaltam, hogy a kinti magyarok mennyire szeretnek, és tudnak is énekelni, akár egyházi énekekről, akár népdalról legyen szó. Ami azért különösen fontos, mert az éneklés, a népdalok nagy segítséget jelentenek az identitás megőrzésében, a szülőföldhöz kötődő emlékek felidézésében. Ahogy Sütő András írta: „*Addig él egy nép, amíg messzire hallatszik, hogy énekel.*” Sydney-ben a karácsonyi ünnepek alatt – hál’ istennek! – messzire hallatszott!

Lancendorfer Zsuzsanna

HÍREK

Budapest ostromának emlékeit keresik. Az 1944–45-ös ostrom és kitörés idején írt vagy az arról az időről szóló emlékeket, naplókat, visszaemlékezéseket keres a Budapest Ostroma Kutatócsoport. Minden egyes adat vagy emlékfoszlány értékes, hisz sokat árnyalhat az egész ostrom történetén. A kutatók azok jelentkezését várják, akik 1944 telén, 1945 tavaszán a fővárosban éltek, és vannak személyes emlékeik az eseményről, illetve naplók, visszaemlékezések másolatait várják, amelyeket a családtagjaik rögzítettek az ostromról. Jelentkezni az info@budapest-ostroma.hu e-mail-címen vagy az Erődítés Történelmi Egyesület 1113 Budapest, Karolina út 67. postai címen lehet.

*

Székely történelmi eposz hangoskönyv formájában. Deák-Sárosi László az 1603-as brassói csatát és annak körülményeit dolgozta fel verses formában. A mű felvázolja az egyetlen székely származású erdélyi fejedelem portréját, és átélhetően idézi meg a kor bizonyult katonai-politikai viszonyait. A sorsdöntő csata ugyan elveszett, de utána az erdélyi egység megerősödött, a pozitív és negatív tapasztalatok révén pedig megújult a székely önrendelkezés tudata és ügye is. A kiséposzt neves színészek szólamatadják meg Dóczy Péter rendezésében, illetve Fábri Géza zenei szerkesztésében és énekmondói közreműködésével. A *Nyolcágú csillag – Székely Mózes és a brassói csata* című CD bemutatója a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban lesz 2020. március 10-én, A Székely Szabadság napján, 18 órától. A harmadik ének meghallgatható a Káfé Főnixben: <https://ujkafe.website/?p=87053>